

חק לישראל – פרשת מסעי יום ד'

רש"י

כזכרה קלה המסרכת דרכיה. זכרה – גמלה נקבה בחורה שהיא אהבת לנוע זכרי מדין (ישעיה ס) מתורגם הוגני מדין והם גמלים בחורים כמו שמלינו בסנהדרין נפישו גמלי סבי דטעיני משכי דהוגני. מסרכת – מחזקת דרכי נעוריה לשון מסריך סריך ויש לחברו עם שרון הנעל (זרואשית יד) קושרת דרכי נערוחה זלזלה:

(כד) פרה – שְׁלוּאֲטִיקָא זלעזו ויש לוועזין קוליי"ן זלעזו. למוז מדבר – הלמוד להיות זמדדורות כן אהבת לנוע. שאפה רוח – פותחת את פיה ושואפת רוח ולעולם הוא חוזר למקומו. תאנחה מי ישיבנה – אותה מדת תנינים שיש בה כי גם התנין שואף רוח כמה שנאמר שאפה רוח כתנים (ירמיה יד) מי ישיבנה מאותה מדה כן אחס מי יוכל להשיבכם מדרככם הרעה. כל מבקשה לא ייעפו – כי על חנם ייעפו שלא יוכלו להשיגה ומה סופה זחדשה ימלאונה חדש אחד יש זשנה שהיא ישנה כל החדש ואז היא נלכדת אף אתם חדש אחד (הוא אב) הוכן לכס זכר מימות המרגלים שקבעו אזותיכם זכיית חנם זו תלכדו. תאנחה – שר"ן דגרונמיני"ט זלעזו וכן ת"י זירודא, ד"א לשון יללה כמו תאניה ואניה (איכה ז) ז"א שאקונטריא"ה זלעזו כמו תאנת שילה (יהושע טז):

(יט) תיסרך רעתך – סוף שרעתך זביא עליך יסורין. ומשזותיך – לשון זנים שזבזים (ירמיה ג). תוכיחוך – לשון מוסר. ולא פחדתי – פחד שלי לא היה זלכך זירא אחתי: (כ) שזרתי עלך – העול של עז נופל זו לשון שזירה והמוסרות שהן של עור נופל זכן לשון נתיקה. מוסרותיך – הם רצועות שקושרין בהם העול. ותאמרי לא אעבור – על דזריך. כי על כל גזעה – אך אחת לא שזמרת הזכחתך ועל כל גזעה את אועה, לשון משזב ומלע כי משמש לשון אלא:

(כא) נטעתיד שורה – שורה הוא זמורות גפן טוב זלומר זני אבות זשרים ולדיקים ומדקשו נטעתיד שורה הוספתי לך על שזע מאות של זני נח שש מאות ושש זמנין שורה. סורי – דיטורלטור"ש זלעזו. גפן נכריה – הזומחת זיערים:

(כז) זנתר – מיזן אדמה שחפין ושפין זבה את הזגדים. זורית – נקיון כמו זכר זכז (תהלים זד) ויש לוועזים זורית שאזר"ן זלעזו. נכתם עונך – הא כרושם כתמא זלא זכי כן סגיאז חוזיך קדמי. כתם – טאה"א זלעזו. עונך – על עון העגל נאמר שהוא קיים לעולם כמו שנאמר זכיום פקדי ופקדתי עליהם (שמות זב) כל פקידות הזאות על ישראל יהיה מקאת עון העגל זבהם:

(כג) ראי דרכך זגיא – מה עשית מול זית פעור ועוד עתה את מחזקת זאותו הדרכ

כתובים – תהילים פרק צב' י"טו

(י) כִּי הִנֵּה אֵיבֹיךָ יְהוָה כִּי הִנֵּה אֵיבֹיךָ יֵאָבְדוּ יִתְפָּרְדוּ כָּל פְּעֻלֵי אָוֶן: (י) ארום הא בעלי דבכך יי ארום הא בעלי דבכך יהובדון לעלמא דאתי מתפרשין מן סיעתהון דצדיקיא כל עבדי שקר:

(יא) וְתָרַם כְּרָאִים קָרְנֵי בַלְתֵּי בְשָׁמֹן רַעְנָן: (יא) זוקפתא היך רימנא תוקפי יתי במשח רבותא רטיבא דזית עבוף:

(יב) וְתִבֶט עֵינֵי בְּשׂוּרֵי בְּקַמִּים עָלַי מְרַעִים תִּשְׁמַעְנָה אָזְנֵי: (יב) זאסתכלת עיני באזבדנא דמעיקי בקימין עלי לאבאשא שמען אודני קל זבירהון:

חק לישראל – פרשת מסעי יום ד'

- (יג) צַדִּיק כַּתְּמֹר יִפְרַח כְּאַרְז בְּלִבְנוֹן יִשְׁגָּה: (א) צדיקא היך דקלא ילבלב פרין היך ארזא בלבנון יסגא ויעביד שרשין:
 (יד) שְׂתוּלִים בְּבֵית יְהוָה בְּחִצְרוֹת אֱלֹהֵינוּ יִפְרִיחוּ: (ד) בנוי יהוון שתילין בבית מקדשא דיי בדרת בית אלהא ילבלבון:
 (טו) עוֹד יִנּוּבוּן בְּשִׁיבָה דְּשָׁנִים וְרַעֲנָנִים יִהְיוּ: (טו) תוב כאבהתהון יעברון בנין בשיבו דהנין ורטיבין יהון:

רש"י

- (יא) זלותי זמן רענן – לזלותי זמן של סכרה. זלותי כמו (זמדבר טו) זלול זמן:
 (יב) זשורי – זעוייני כמו זשורני. זקמים עלי מרעים – על הרשעים הקמים עלי שמעו אזני מאחורי הפרגוד שלא יועילו לזלות אותנו, שכך שמעתי:
- (יג) לדיק כתמר יפרח וגו' – כתמר לעשות פירות וכארז זלזנון להחליף גזעו:
 (יד) שחולים – יהיו הכליקים צבית ה':
 (טו) ינובון – ילמחון. זשנים – שמינים ורעננים יהיו ואז יגידו כי ישר ה':

משנה – עבודה זרה פרק ב'

- (א) אין מעמידין בהמה בפנדקאות של גוים, מפני שחשודין על הרביעה. ולא תתיחד אשה עמה, מפני שחשודין על העריות. ולא יתיחד אדם עמה, מפני שחשודין על שפיכות דמים. בת ישראל לא תילד את הנכרית, מפני שמיילדת בן לעבודה זרה. אבל נכרית, מיילדת בת ישראל. בת ישראל לא תניק בנה של נכרית. אבל נכרית, מניקה בנה של ישראלית ברשותה:
 רע"ב – (א) אין מעמידין בהמה בפונדקאות – העשין להתאכסן סם עוברי דרכים לפי שהעו"ג חסודים על הרביעה אפילו נקבות אכל נקבות אסור לפי שהעו"ג מזויים אכל נשי חזיריהם ופעמים שאינו מולאה ומרביע את הבהמה: ולא תתיחד אשה עמה – אפילו ביחוד שכיוולא זו אכל ישראל
 (ב) מתרפאין מהן רפוי ממון, אבל לא רפוי נפשות. ואין מסתפדין מהן בכל מקום, דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים, ברשות הרבים מתר, אבל לא בינו לבינו:
 רע"ב – (ב) רפוי ממון – בהמתו: רפוי נפשות – גופו. ואם אמר לו סם פלוני יפה לך אפילו רפוי נפשות מותר להתרפאות ממנו:
 (ג) אלו דברים של גוים אסורין ואסורין אסור הנאה, היין, והחמץ של גוים שהיה מתחלתו יין, וחרס הדריני, ועורות לבובין. רבן שמעון בן גמליאל אומר, בזמן שהקרע שלו עגול, אסור. משוה מתר. בשך הנכנס לעבודה
- מותר. כגון שאשתו עמו אכל עו"ג אסור דעו"ג אין אשתו משמרתו: לא תילד את העובדת כוכבים – מפני שמגדלת בן לעו"ג ובשכר מותרת משום איבה: אבל עובדת כוכבים מילדת בת ישראל – בזמן שאחרות עומדות על גבה. אבל בינה ובינה לא. שאשורה על שפיכות דמים שמא תהרגנו:

חק לישראל – פרשת מסעי יום ד'

זָרָה, מִתֵּר. וְהִיִּצְאָה, אָסוּר, מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּזָבְחֵי מִתִּים, דְּבָרֵי רַבִּי עֲקִיבָא. הַהוֹלְכִין לְתַרְפוּת, אָסוּר לְשֵׂאת וּלְתַת עִמָּהֶם. וְהַפְּאִין, מִתְּרִין:

הדרייני: עורות לצובים – קורעים הבהמה מחיים כנגד הלצ כמין נקב עגול. ומוציאין הלצ ומקריבין אותו לע"ג: משוך מותר – שאין עושין לע"ג אלא עגול והלכה כרשב"ג: היוצא אסור בהנאה – שכבר נעשה תקרובות: לתרפות – לטעות ע"ג מקום ערותה שלאשה נקרא בית תורפה: אסור לשאת ולתת עמהם – לאזלו ומודו לע"ג ועוד דזבני מידי ללריך תקרובת ע"ג והלכה כר"ע:

רע"ב – (ג) שהיה מתחלתו יין – לאפוקי היכא דקנה העו"ג חומץ מישראל ללא מתסר בהנאה. לטעמא דמתסר בהנאה משום דלמא נסכיה לע"ג. וחומץ לא קא מנסך לע"ג: וחרס הדרייני – אדריאנוס קיסר היה מגבל טיט ביין ועושה ממנו כלים ולא היה מלכרפן בכבשן. ונושאים אותן במלחמה וכשרואים לשחות משימים אותם החרסים צמים. ונמוחים שם והטיט שוקע למטה ונשאר היין משוג צמים ועל שם אדריאנוס נקרא חרס

(ד) נודות הגוים וקנקניהו ויין של ישראל פגוס פהו, אסורין ואסורין אסור הנאה, דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים, אין אסורין אסור הנאה. החרצנים והזגין של גוים, אסורין ואסורין אסור הנאה, דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים, לחין, אסורין. יבשין, מתרין. המדיס וגבינות בית אנקי של גוים, אסורין ואסורין אסור הנאה, דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים, אין אסורין אסור הנאה:

ויבשים – לאחר י"ב חדש מותרין באכילה: המוריים – שומן שלדגים רגילין היו שמערבין בו יין. אבל אם ניכר ממנו שלא נתערב בו יין כ"ע לא פליגי דשרי: בית אונייקי – שם כפר שרוב עגלים הנמלאים שם קרבים לע"ג. ר"מ חייש למיעוטא וסבר דאף על גב דרוב עגלים היו מיעוטא כנגד שאר בהמות חיישין למיעוטא. וכל הגבינות הנמלאות שם אמרינן דלמא בקיבת עגלי ע"ג העמידן. וחכמים לא חיישי למיעוטא. ואין הלכה כר"מ בכל הני תלחא דבי:

רע"ב – (ז) נורות – של עור: והקנים – של חרס: אין אסורין אסור הנאה – ודינייהו הכי אם חדשים הם מותר לתת לתוכן יין מיד ואם הכנים בהו העו"ג יין לקיום ממלא אותם מים ומשהה בתוכן שלשה ימים מעת לעת אלא שמערה המים בכל יום מעת לעת של ג' ימים ומשים מים אחרים תחתיהם ואחר כך מותר לשום בתוכו יין. ואם ישנן י"ב חדש שלא היה בהם יין של עו"ג מותרין מיד אחר שנה צלי ערוי: חרנים וזנים – פסולת של ענבים וגרעינים שצפנים והקליפים שצחזח: לחים – כל י"ב חדש אסורים בהנאה:

(ח) אמר רבי יהודה, שאל רבי ישמעאל את רבי יהושע פשיהו מהלכין בדרה. אמר לו, מפני מה אסרו גבינות של גוים. אמר לו, מפני שמעמידין אותה בקבה של נבלה. אמר לו, והלא קבת עולה חמורה מקבת נבלה ואמרו בהו שדעתו יפה שורפה חיב ולא מועלין. (חזר) ואמר לו, מפני שמעמידין אותה בקבת עגלי עבודה זרה. אמר לו, אם כן, למה לא אסרוה בהנאה. השיאו לדבר אחר, אמר לו, ישמעאל אחי, היאך אתה קורא (שיר השירים א) פי טובים דדיך מיין, או פי טובים דודיך. אמר לו, פי טובים דודיך. אמר לו, אין הדבר כן, שהרי חברו מלמד עליו, לריח שמניך טובים:

חק לישראל – פרשת מסעי יום ד'

פי שהוא דבר מועט כנגד כל החלב כיון שהוא מעמיד החלב ועושה בו מעשה לא בטל דק"ל הכל הולך אחר המעמיד. ומשום דבר בחלב לא היה אסור כיון שהבשר בפני עצמו מותר אינו אסור בחלב אף על פי שמעמידו עד שיתן בו טעם אבל דבר של איסור מעיקרו אסור בהיתר. אף על פי שאינו נותן בו טעם כל זמן שהוא מעמיד: כי טובים דודיך מיין – הקדוש ברוך הוא אומר כן לכנסת ישראל: אין הדבר כן – אלא כנסת ישראל אמרה לפני הקדוש ברוך הוא ערבים עלי דברי דודיך כלומר תקנות שתקנו וגזרו החכמים יותר מינה של תורה. מעיקר תורה שכתב:

(ו) אֱלוֹ דְבָרִים שֶׁל גֹּיִם אֲסוּרִין וְאִין אֲסוּרִין אֲסוּר הַנְּאָה, חֶלֶב שְׁחֵלְבוּ גֹי וְאִין יִשְׂרָאֵל רוֹאֵהוּ, וְהַפֶּת, וְהַשְּׁמֹן שְׁלֵהוּ. רַבִּי וּבֵית דִּינֹו הַתִּירוּ בְּשִׁמּוֹן. וְשִׁלְקוֹת, וּכְבָשִׁין שְׁדִרְפֵן לְתַת לְתוֹכֵן יִין וְחֶמֶץ, וְטָרִית טְרוּפָה, וְצִיר שְׂאִין בְּהַ דְּגָה [בְּלִבִּית שׁוֹטְטֵת בּוֹ], וְהַחִילָק, וְקָרֵט שֶׁל חֶלְתִּית, וּמְלַח סִלְקוֹנְטִית, הָרִי אֱלוֹ אֲסוּרִין וְאִין אֲסוּרִין אֲסוּר הַנְּאָה:

ואסורים כשנלקחו מן העו"ג שמה (נכתש) עמהם דג טמא: ואיר שאין זה דגה – דג קטן שנקרא כלבית ודרכו שהוא גדל בתוך (איר של) דגים טהורים וכשיש איר דג טמא מעורב עמו לא יגדל בו כלבית: והחילוק – מן דגים קטנים טהורים ואין להם סנפיר והשקשה ועתיד לגדל אחר זמן ודגים קטנים טמאים הדומים להם מתערבים עמהם ואינם ניכרים אפילו כשאינה טרופה אבל טרית אין הדגים טמאים דומים לה ולכך שרי כשאינה טרופה: חלתית – כך שמה בערבי וחותרין קרעין בסכין ואסורה משום שמנונית דסכין לאגב חריפותא (דחלתית) ממתקת היא טעם דשמנונית הנבלע בה: ומלח סלקונטית – מלח שכל גדולי רומי אוכלין אותה רגילין למשוח אותה בחלב חזיר ובשומן דגים טמאים והיא גסה ולבנה ביותר:

(ו) אֱלוֹ מִתְרִין בְּאֵכִילָה, חֶלֶב שְׁחֵלְבוּ גֹי וְיִשְׂרָאֵל רוֹאֵהוּ, וְהַדְּבָשׁ. וְהַדְּבָרִינִית אַף עַל פִּי שְׁמִנְטִפִין, אִין בְּהֵם מְשִׁים הַכֶּשֶׁר מִשְׁקָה. וּכְבָשִׁין שְׂאִין דְּרָפֵן לְתַת

רע"ב – (ה) מפני מה אסרו גבינות של עו"ג – באכילה. ולרבנן קא בעי. ומשום חלב של בהמה טמאה ליכא למיחש דקים לן דחלב בהמה טמאה אינה נקפה: שורפה חיה – דפרשא בעלמא היא: בקיבת עגלי ע"ג – ואף על גב דפרשא בעלמא היא אסור לשאני ע"ג דכתיב בה (דברים יג) ולא ידבק בידך מאומה מן החרס: השיאו לדבר אחר – ולא לכה להגיד טעמו שלדבר מפני שעדיין לא עברו י"ב חדש שנגזרה גזירה זו וכי גזרי רבנן גזירה לא מגלו לטעמא עד תריסר ירחי שתא עד שתפשט גזירתן. למא איכא ללא ס"ל לטעמא ואחי לזלולי ביה וטעמא דאסרו גבינות של עו"ג מפני שמעמידין אותה בעור קיבה של שחיטת עו"ג שהיא נבלה. ואף על

רע"ב – (ו) הפת והשמן וכו' – כל הני אסורין משום חתנות ופת של נחתומין התיירוהו אבל פת של בעלי בתים לא הותר אלא להולכי דרכים ובשעת הדחה. והשמן ראו שלא פשט איסורו ונמנו עליו והתיירוהו כדמסיק צמתניתין: ושלקות – כל דבר שבשלו אותו העו"ג ואפילו בשלו אותו בכליו של ישראל ובפניו שאין לחוש לתערובות איסור ולגיעולי עו"ג אסרוהו משום בשולי עו"ג והוא שלא סייע בו ישראל לא בתחלה ולא בסוף ולא אסרו משום בשולי עו"ג אלא דבר שאינו נאכל כמו שהוא חי ועולה על שלחן מלכים ללפת בו את הפת אבל אם חסר אחת מאלו אין בו משום בשולי עו"ג: וכבשין שדרכן לתת בהן יין – אין איסורן איסור הנאה לפי שאין טעם היין ניכר בהן אבל באכילה אסורין: טרית טרופה – מין דגים טהורים שטורפין אותן דק דק ואינן נכרין

חק לישראל – פרשת מסעי יום ד'

לְתוֹכָן יַיִן וְחֶמֶץ, וְטָרִית שְׂאִינָה טְרוּפָה, וְצִיר שְׂיֵשׁ בָּהּ דָּגָה, וְעֵלָה שֶׁל חֶלְתִּית, וְזִיתִים גְּלִטְקָאוֹת הַמְגִלְגָּלִין. רַבִּי יוֹסֵי אֹמְרָה, הַשְּׁלוּחִין, אֲסוּרִין. הַחֲגָבִים הַבָּאִים מִן הַסְּלוּלָה, אֲסוּרִין. מִן הַהֶפְתָּקָה, מִתְּרִין. וְכֵן לְתַרוּמָה:

ונעלרים מאליהן ונעשים כגלוסקים מגולגלים כמו זינה מגולגלת שנתחממו: השלחין אסורין – אם נתרככו הזיתים כל כך עד שכשלוקח הזית זידו הגרעין שזתוכו משתלח ונופל מאליו אסורין. למחמת היין נתרככו. ואין הלכה כר' יוסי: מן הסלולה – מן הסל שלפני החנוני אסורים שמזלף עליהן יין כדי שיתרככו: מן ההפתק – ממקום שכונסן שעורכים אותם שם זה על זה מותרים שאינו מזלף עליהם יין עד שנותנן לפניו למכור: וכן לתרומה – וכן כהן החשוד למכור תרומה לשם חולין. כל הגמלא לפניו אסור שמא תרומה היא. אבל הבא מן האוצר מותר. דלרתותי מרתת למלא שמעי רבנן ויפקירו כל האוצר:

רע"ב – (ז) וישראל רואהו – לאו דוקא רואהו אלא כיון דאי קאי חזי ליה אף על גב דכי יתיב לא חזי ליה העו"ג ארתותי מרתית אמר השתא קאי וחזי לי: והדברניות – החלות שרודין מן הכוורת שבהם הדבש אף על פי שהם נוטפות לא חיישינן שמא עיר' בהם יין נסך פירוש אחר אשכלות של ענבים אף על פי שהיין נוטף מהן אין בהן משום יין נסך. ואין בהם משום הכשר משקה שיהא מוכשר לטומאה דסתמן לאכילה ולא ניהא ליה במשקה הנוטף מהן: וטרית שאינה טרופה – ואף על פי שהיא עשויה חתיכות (נשאר) ראש הדג וסדרתו קיימין וניכר שהוא טהור: עלה של חלחית – דהא לא מפסקי לה בסכין: וזיתים גלוסקאות מגולגלים – זיתים הכנוסים בכלי עגול ומתחממים

גמרא – עבודה זרה דף כה' ע"א

לא תתיחד אשה עמהם: במאי עסקינן אילימא בחד דכוותה גבי ישראל מי שרי והתנן לא יתייחד איש אחד עם שתי נשים אלא בתלתא דכוותה גבי ישראל בפרוצים מי שרי והתנן אבל אשה אחת מתייחדת עם שני אנשים ואמר רב יהודה אמר שמואל לא שנו אלא בכשרים אבל בפרוצים אפילו עשרה נמי לא מעשה היה והוציאוה עשרה במטה לא צריכא באשתו עמו עובד כוכבים אין אשתו משמרתו אבל ישראל אשתו משמרתו ותיפוק ליה משום שפיכות דמים אמר רבי ירמיה באשה חשובה עסקינן דמירתתי מינה רב אידי אמר אשה כלי זיינה עליה מאי בינייהו איכא בינייהו אשה חשובה בין אנשים ושאינה חשובה בין הנשים תניא כוותיה דרב אידי בר אבין האשה אף על פי שהשלום עמה לא תתיחד עמהן מפני שחשודין על העריות: לא יתייחד אדם עמהן: תנו רבנן ישראל שנזדמן לו עובד כוכבים בדרך טופלו לימינו רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה אומר בסיף טופלו לימינו במקל טופלו לשמאלו היו עולין במעלה או יורדין בירידה לא יהא ישראל למטה ועובד כוכבים למעלה אלא ישראל למעלה ועובד כוכבים למטה ואל ישוח לפניו שמא ירוץ את גולגלתו שאלו להיכן הולך ירחיב לו את הדרך כדרך שעשה יעקב אבינו לעשו הרשע [דכתיב] עד

חק לישראל – פרשת מסעי יום ד'

אשר אבא אל אדוני שעירה וכתיב ויעקב נסע סכותה מעשה בתלמידי רבי עקיבא שהיו הולכים לכזיב פגעו בהן ליסטים אמרו להן לאן אתם הולכים אמרו להן לעכו כיון שהגיעו לכזיב פירשו אמרו להן [תלמידי] מי אתם אמרו להן תלמידי רבי עקיבא אמרו להן אשרי רבי עקיבא ותלמידיו שלא פגע בהן אדם רע מעולם רב מנשה הוה אול לבי תורתא פגעו ביה גנבי אמרו ליה לאן קאזלת אמר להן לפומבדיתא כי מטא לבי תורתא פריש אמרו ליה תלמידא דיהודה רמאה את אמר להו ידעיתו ליה יהא רעוא דליהו הנחו אינשי בשמתיה אזלו עברו גניבתא עשרין ותרתין שנין ולא אצלחו כיון דחזו אתו כולוהו תבעו שמתיהו והוה בהו חד גירדנא דלא אתא לשרויה שמתיה אכלי' אריא היינו דאמרי אינשי גירדנא דלא טייון שתא בציר משני תא חזי מה בין גנבי בבל ולסטין דארץ ישראל:

רש"י על הגמרא

וחשובה בין האנשים ולא בין הנשים מותרת להתייחד ומשום עריות ליכא דאינה יפה: אשה כלי זיינה עליה – אע"ג דאינה חשובה לא בין האנשים ולא בין הנשים אין הורג אותה אלא בא עליה וכיון שבא עליה אינו הורגה ואפילו אינה קרובה למלכות נמי אי לא אשמועינן דחיישין לעריות לא הוה מסתברא דמיתסרא משום שפיכות דמים: מאי זייניהו – בין לר' ירמיה דמוקי לה באשה חשובה הא לאו חשובה חיישי' לשפיכו' דמים בין לרב אידי דאמר כלי זיינה עליה וליכא משום שפיכות דמים מ"מ משום ערוה איכא בה ולא מתייחדת: איכא זייניהו – אשה חשובה בין האנשים קרובה למלכות ואינה חשובה בין הנשים אינה יפה לרבי ירמיה דמוקי לה באשה חשובה דמשמע חשובה בין האנשים ובין הנשים דקרובה למלכות היא ולא קטלי לה אבל משום עריות איכא למיחש דיפה היא הכא חשובה בין האנשים ולא בין הנשים שריא לייחודי דמשום שפיכות דמים ליכא דהא קרובה למלכות ומשום עריות נמי ליכא דהא מכוערת היא לרב אידי אסירא לייחודי דכולהו חיישין לערוה דהא סתמא קאמר אשה כלי זיינה עליה ולא קאמר הכא באשה יפה עסקינן דכלי זיינה עליה: אע"פ שהשנוס עמה – דודאי לא יהרגוה דהא כלי

לא יתייחד איש אחד עם שתי נשים – שהנשים לעתן קלות ושתייהן תחלנינה לעבירה: אלא בתלתא – להכי נקט תלתא דבישראל בתלתא שרו בין בעיר בין בדרך אבל תרי בעיר אין בדרך לא שמה יכטרך אחד מהן לנקביו ונמלא אחד מהן יתייחד עם הערוה צפ' עשרה יוחסין (קדושין דף פא): צפראין מי שרי – ועובדי כוכבים למה ליה לתנא לאשמועינן הא אפי' ישראל דכוותיהו אסירי: והוציאוה עשרה פריצים – לאשת איש זונה: במטה – חוץ לעיר לעבירה כעין קוברי מת שלא יבינו: באשתו – של עובד כוכבים עמו: עובד כוכבים אין אשתו משמרתו – ללא קפדה דאיהו בקרי ואיתתיה צבולני: אבל ישראל אשתו משמרתו – שרי כדתנן בעשרה יוחסין בזמן שאשתו עמו ישן עמה צפונדקי מפני שאשתו משמרתו: ותיפוק ליה – בלאו עבירה נמי לא תתייחד משום שפיכות דמים: באשה חשובה – בין האנשים ובין הנשים אשה יפה וקרובה למלכות דמיסתפו מינה ולא קטלי לה אבל משום עריות איכא דיפה היא ואכטרין לאשמועי' ללא תתייחד חיישין שמה תפתה אבל אשה שאינה חשובה בין האנשים וחשובה בין הנשים משום ראינה נמי איכא דבא עליה ואחר כך הורגה ללא ס"ל אשה כלי זיינה עליה

חק לישראל – פרשת מסעי יום ד'

ממש וזכירה יולך העובד כוכבים לפניו: ואל ישח לפניו – אפי' במישור אל ישחה ישראל לפני העובד כוכבים לטוב כלום: שמא ירוץ את גולגלתו – ירוץ: ירחיב לו את הדרך – אם היה צריך לו ליכך עד פרסה יאמר לו 'צ' פרסאות אני צריך ליכך אולי ימתין העובד כוכבים מלהכותו עד פרסה שניה וזה יפרוש ממנו קודם לכן: נסע סכותה – ולא הלך עד שעיר: לעכו – רחוק מכזיב: לבי תורתא – מקום: תלמידא דיהודה רמאה את – תלמידו של רב יהודה הוה וקרו ליה רמאה כלומר ממנו למדת לרמותו ליסטין ישראל היו: ידעיתו ליה – שהוא רמאי: בשמתייה – לפי שהיה אדם גדול ושמתייה חיילא לייטנהו בשמתייה: וגרדנא – אורג: גרדן ללא טייזן – עניו סתם גרדן חין לו בושת פנים: גנבי דצבל – שפגעו ברב מנשי תפקרו לחרף אדם גדול:

זיינה עליה לך תתייחד עמהן כו' והיינו כרב אידי בר אבין השלום עמה משמע היא נושאת את שלומה ואינה רריכה שלום מלכות: טופלו לימינו – מחברו לעובד כוכבים לימינו של ישראל שאם ירצה העובד כוכבים להורגו ישלח ישראל יד ימינו ויאחז בו: בסייף – דאם היה העובד כוכבים חגור סייף טופלו ישראל לימינו כדי שיהא יד שמאל של עובד כוכבים שהסייף חגור בו ללא ימינו של ישראל ומזומנת לימין ישראל לאחוז בה: במקל – אם ביד עובד כוכבים מקל: טופלו ישראל לשמאלו – שיהא יד ימין העובד כוכבים שהמקל בה סמוכה לישראל ואם ירים יד ימינו תאחזו שמאלו של ישראל במקל הסמוך לה דאי טופלו לימינו יהא המקל רחוק מידו של ישראל: במעלה – צהר או בסלע: לך יהא ישראל למטה אלא למעלה – בעלייה יכך ישראל לפני העובד כוכבים דהיינו למעלה אלא שטופלו לימינו ללא הוא אחריו

זוהר – ויגש דף דט' ע"ב

והקל נשמע בית פרה. רבי (אלעזר) אבא פתח ואמר, (תהלים פד) נכספה וגם פלתה נפשי לחצרות ה' לבי ובשרי ירננו אל אל חי. תא חזי, כל בר נש דצלי צלותיה (וקם) קמי מאריה, אצטריך ליה לאקדמא ליה ברכאן בכל יומא ויומא, ולצלי צלותיה קמי מאריה בזמנא דאצטריך: בעפרא, לאחדא בימינא דקודשא בריך הוא. במנחה, לאחדא בשמאלא. וצלותא ובעותא, אצטריך ליה לבר נש בכל יומא ויומא בגין לאתאחדא ביה. ואוקימנא, מאן דצלי צלותיה, (וקם) קמי מאריה, אצטריך ליה דלא למשמע קליה בעלותיה. ומאן דאשמע קליה בעלותיה, צלותיה לא אשתמע:

מאי טעמא. בגין (דף רי ע"א) דצלותא, לאו איהי ההיא קלא דאשתמע. דההוא קול דאשתמע לאו היא צלותא. ומאן איהי צלותא. דא קלא אחרא, דתליא בקלא דאשתמע, ומאן הוא קלא דאשתמע. דא ההוא קול דהוא בוא"ו, קלא דתליא ביה, דא ההוא קל בלא וא"ו:

ובגין פה, לא אצטריך ליה לבר נש למשמע קליה בעלותיה, אלא לצלאה בלחש, בההוא קלא דלא אשתמע. ודא היא צלותא דאתקבלת תדיר. וסימניה, והקל נשמע, קל בלא וא"ו, נשמע. דא היא צלותא דהיא בחשאי.

חק לישראל – פרשת מסעי יום ד'

דְּכַתִּיב בְּחֻמָּה, (שמואל א א) וְקוֹלָהּ לֹא יִשְׁמַע. דָּא הִיא עֲלוֹתָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קְבִיל, כּד אֲתַעְבִּיד גּוּ רַעוּתָא וְכוּוּנָה וְתַקוּנָא כְּדָקָא יְאוּת, וְלִיְחֻדָּא יְחוּדָא דְמְרִיחַ כְּדָקָא יְאוּת בְּכָל יוֹמָא. (והקל נשמע בית פרעה. והקל נשמע חסר וא"ו, מאי טעמא, אמר רבי אלעזר, דא היא שכינתא דבכאת על חרוב בי מקדשא ועל גלותהון דישראל. כתיב הכא, והקל נשמע, וכתיב התם, (ירמיה לא) קול ברמה נשמע. מה להלן שכינתא, אף כאן נמי שכינתא.) רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, קָלָא בְּחֻשָּׁא, דָּא הִיא קָלָא עֲלָאָה, דְּכָל קָלִין נִפְקִין מִתַּמְּנוּ. אָבֵל קַל בְּלֹא ו', דָּא הִיא עֲלוֹתָא דְלִתְתָּא, דְּאִיהִי אֲזֵלָא לְאַסְתֵּלְקָא בּוֹא"ו וְלֵאחֲתַחֲבְרָא בֵּיהּ:

תָּא חֲזִי, וְהַקֵּל נִשְׁמַע, דָּא הוּא קַל בְּלֹא וּא"ו. דָּא הִיא קָלָא דְבִכְבָּאת עַל מִקְדָּשׁ דְּאֲשׁוּן וְעַל מִקְדָּשׁ שְׁנִי. נִשְׁמַע, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמַע. בְּרָמָה, מֵאִי בְרָמָה. דָּא הוּא עֲלָמָא עֲלָאָה, עֲלָמָא דְאַתִּי. וְסִימְנִיהּ, מִן הַרְמָה וְעַד בֵּית אֵל, (תהלים קו) מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם. הֵכָא בְרָמָה, דָּא עֲלָמָא עֲלָאָה. דְּהָא בְּהִיא שְׁעֵתָא דִּי בְרָמָה נִשְׁמַע. כְּדִין מַה כְּתִיב, (ישעיה כב) וַיִּקְרָא ה' אֱלֹהִים עֲבָאוֹת בְּיוֹם הַהוּא לְבָבִי וְלִמְסַפֵּד וְגוּ':

וְהַקֵּל נִשְׁמַע, לְעִילָא לְעִילָא. מֵאִי טַעְמָא. בְּגִין דּוֹא"ו אֲתַרְחַק וְאַסְתֵּלַק מִנְיָה, וְכְדִין רַחַל מְבַכָּה עַל בְּנֵיהּ מֵאַנְהָ לְהַנְחֵם עַל בְּנֵיהּ כִּי אֵינְנִהּ. כִּי אֵינְנִהּ, כִּי אֵינְנִהּ מְבַעֵי לֵיהּ. אֲלָא כִּי אֵינְנִהּ, וְהָא אֲוִקִימָנָא, כִּי אֵינְנִהּ, דְּבַעֲלָהּ לֹא אֲשַׁתַּפַּח עִמָּה. דְּאַלְמָלָא בַּעֲלָהּ יִשְׁתַּפַּח עִמָּה, תַּתְנַחֵם עֲלֵיהּ. דְּהָא כְּדִין בְּנָהָא, לֹא יְהוּן בְּגִלוּתָא. וְכְּדִין דְּאֵינְנִהּ, לֹא אִיהִי מִתְנַחֲמָא עַל בְּנָהָא, בְּגִין דְּבְנָהָא אֲתַרְחַקוּ מִנְיָה, עַל דְּאֵינְנִהּ עִמָּה:

תָּא חֲזִי, בֵּית פְּרַעֲהָ, דָּא הוּא סִימְנִיהּ לְעִילָא, בֵּיתָא דְאַתְפָּרְעוּ וְאַתְגְּלִיין מִנְיָה כֹּל נְהוּרִין וְכֹל בּוּצִינִין, כֹּל מַה דְּהוּהוּ סְתִימִים, מִתַּמְּנוּ אֲתַגְּלִי. וְכְּדִין כְּוָה, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲפִיק כֹּל נְהוּרִין וְכֹל בּוּצִינִין, בְּגִין לְאַנְהָרָא לְהוּוּא קוֹל, דְּאַקְרִי קַל בְּלֹא וּא"ו:

תָּא חֲזִי, כּד יָקִים קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְהָאִי קַל מִעַפְרָא, וְיִתְחַבֵּר בּוֹא"ו, כְּדִין כֹּל מַה דְּאַתְאָבִיד מִנְיָהּ בּוֹמְנָא דְגִלוּתָא, יִתְהַדֵּר וְיִתְעַדְנִין בְּנְהוּרִין עֲלָאִין דְּאַתּוּסְפִין מִגּוּ עֲלָמָא עֲלָאָה. כְּמָא דְאַתְּ אָמַר, (ישעיה כז) וְהָיָה בְּיוֹם הַהוּא יִתְקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל וּבָאוּ הָאוֹבְדִים בְּאַרְצָא אֲשׁוּר וְהִנְדְּחִים בְּאַרְצָא מִצְרַיִם וְהִשְׁתַּחֲוּוּ לָהֶּן בְּהַר הַקֹּדֶשׁ בִּירוּשָׁלַם:

הלכה – הרמב"ם הלכות תפילה פרק י"ב

(ג) המפטיר בנביא צריך לקרות בתורה תחלה אפילו שלשה פסוקים חוזר וקורא מה שקרא לפניו ולא יפטיר בנביא עד שיגלול ספר תורה ולא יפחות מעשרים ואחד פסוקים ואם שלם הענין בפחות מאלו אינו צריך להוסיף ואם קרא עשרה פסוקים ותרגמן המתרגם דיו ואפילו לא שלם הענין ובנביא אחד קורא ואפילו שנים מתרגמן ומדלג מענין לענין אחר ואינו מדלג מנביא לנביא אלא בנביאים של שנים עשר בלבד

חק לישראל – פרשת מסעי יום ד'

ובלבד שלא ידלג מסוף הספר לתחלתו וכל המדלג לא ישהה בדילוג אלא כדי שישלים המתרגם תרגומו:
 (יד) הקורא בנביא יש לו לקרות לתורגמן שלשה פסוקים והמתרגם מתרגם שלשתן זה אחר זה ואם היו שלשה הפסוקים שלש פרשיות לא יקרא לתורגמן אלא אחד אחד בלבד:

לע"נ

זאב וזיים בן שורה, משה דוד בן סולטנה סוזן מלכה, גד גבריאל בן סוזן, סולטנה סוזן מלכה
 בת שמואלה, דניאלה פורטונה בת רחל, צדיקה בת שרה ז"ל.